

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I	ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΤΟ ΝΗΣΙ	7
II	ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΘΑΛΑΣΣΑ.	87
III	ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΦΑΛΑΙΝΑ.	163
IV	ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: Ο ΒΥΘΟΣ	253
V	ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΥΧΕΣ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ, ΤΗΝ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	273
VI	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΛΥΣΙΑΝΑΣ. . .	286
VII	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΤΑ ΣΕΦΕΡΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΙΑΝΑΣ . .	288

Μέρος Πρώτο:

ΤΟ ΝΗΣΙ

*Εγώ είμαι ο τόπος σου·
ίσως να μην είμαι κανείς
αλλά μπορώ να γίνω αυτό που θέλεις.*

Γιώργος Σεφέρης

ΦΑΛΑΙΝΑ! φώναξε ο καπετάνιος, δείχνοντας με το ένα του χέρι αριστερά από την πλώρη του «Glory». Με το άλλο κρατούσε το ναυτικό του καπέλο για να μην το πάρει ο αέρας.

Δυο ναύτες που κάθονταν στα παγκάκια του πλοίου, λίγα μέτρα πιο πέρα, πετάχτηκαν όρθιοι και έτρεξαν στην κουπαστή. Τεντώθηκε κι αυτή για να δει. Ήταν αδύνατο από εκεί που βρισκόταν. Έσπρωξε το αμαξίδιό της στην άκρη του καταστρώματος, έβαλε το φρένο και γαντζώθηκε από τα προστατευτικά μεταλλικά κάγκελα του πλοίου – τότε δεν ήξερε πως τα λένε παραπέτα.

Η θάλασσα χτυπούσε με ορμή το πλοίο. Σταγόνες νερού έφταναν στο κατάστρωμα και ράντιζαν το πρόσωπό της. Κοίταξε προς το σημείο που έδειχνε ο καπετάνιος. Μεγάλα αφρισμένα κύματα ανέβαιναν και κατέβαιναν, αλλά πουθενά φάλαινα.

Πού, καπετάνιε; ρώτησε ένας από τους δύο ναύτες, ο πιο νέος, ο οποίος από την πρώτη στιγμή που ανέβηκαν στο πλοίο όλο έμπαινε και έβγαινε στο σαλόνι και όλο τις κρυφοκοίταζε.

Στην αρχή το κορίτσι υπέθεσε πως του είχε गुαλίσει η μητέρα της (συνηθισμένο φαινόμενο να τη γλυκοκοιτάζουν οι άντρες), όμως είχε κάνει λάθος. Αυτήν έκοβε. Το κατάλαβε όταν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού έσπρωξε το αμαξίδιό της και βγήκε στο κατάστρωμα. Δεν άντεχε άλλο τις δύο γυναίκες που μιλούσαν

ασταμάτητα και τα τρία μικρά παιδάκια που, όταν δε στρίγκλιζαν, έκλαιγαν.

Λίγα λεπτά μετά, –τσουπ!– να τος ο νεαρός ναύτης μαζί μ' έναν άλλον, μεγαλύτερό του, αδύνατο, ελαφρά σκυφτό από φυσικό του. Καθίσανε απέναντι από το κορίτσι, δήθεν για να καπνίσουν μέσα στην ανεμοζάλη, κι όλο την κρυφοκοιτούσαν.

Εντάξει, ένα δεκαπεντάχρονο κορίτσι σε αναπηρικό αμαξίδιο δεν είναι συνηθισμένο θέαμα, αλλά δεν είναι σπάνιο. Πιο περίεργο είναι να εργάζεται σε πλοίο ένας ανήλικος, δεκαέξι, το πολύ δεκαεφτά χρονών.

Τώρα πάει, βούτηξε..., του είπε ο καπετάνιος.

Δευτερόλεπτα μετά ο νεαρός ναύτης έδειξε περίπου πενήντα μέτρα μακριά και ούρλιαξε ενθουσιασμένος: ΕΚΕΙ! ΕΚΕΙ! Ένα καρτίνι αριστερά!

Μα όλο το αλάτι της θάλασσας! Ναι, είναι μια φάλαινα! είπε ο μεγαλύτερος και ήρθε προς το μέρος του κοριτσιού. Τη βλέπεις; τη ρώτησε.

Εκείνη γούρλωσε τα μάτια της. Πράγματι! Η τεράστια, γυαλιστερή, μαύρη ράχη μιας φάλαινας είχε ξεπροβάλει από το νερό και γλιστρούσε στην επιφάνεια.

Ναι, τη βλέπω..., ψέλλισε.

Πρώτη φορά στη ζωή της έβλεπε φάλαινα. Ήταν εντυπωσιακή! Τεράστια!

Δευτερόλεπτα μετά της φάνηκε πως άκουσε μια φωνή να έρχεται από τη μεριά της φάλαινας. Τεντώθηκε ακόμη πιο πολύ πάνω από τα παραπέτα. Ανάμεσα στον παφλασμό των κυμάτων και στο σφύριγμα του αέρα, την ξανάκουσε. Ναι, ήτανε μια γυναικεία φωνή. Κάτι έλεγε, σε μια ακατανόητη γλώσσα, σαν ένας μακρόσυρτος, ρυθμικός ψίθυρος.

Κοίταξε τους δύο ναύτες, ύστερα τον καπετάνιο, για να δει αν

τον ακούγανε κι αυτοί. Καμία αντίδραση, καμία έκφραση απορίας στα πρόσωπά τους. Λίγο μετά η φάλαινα βούτηξε ξανά κάτω από τα κύματα και η φωνή χάθηκε.

ΕΙΣΑΙ ΤΥΧΕΡΗ, της λέει ο νεαρός ναύτης όπως ερχόταν προς το μέρος της.

Δε θα το έλεγα, ήθελε να του πει το κορίτσι, αλλά δεν το έκανε.

Που είδες φάλαινα..., της εξηγεί λες και απευθύνεται σε κανένα καθυστερημένο. Ανάπηρη είμαι, δεν είμαι χαζή, θέλει να του πει πάλι το κορίτσι – ούτε αυτή τη φορά λέει τίποτα.

Έχει καιρό να φανεί φάλαινα στα μέρη μας. Τώρα θ' αργήσει να ξαναβγεί. Πεντακόσια μέτρα βάθος έχει εδώ. Οι γέροι ναυτικοί λένε πως τα παλιά χρόνια έρχονταν συχνά εδώ για να κυνηγήσουν καλαμάρια. Τώρα χαθήκανε τα καλαμάρια, χαθήκανε και οι φάλαινες...

Σε κάθε φράση που έλεγε ο νεαρός ναύτης έκανε μια μικρή παύση ελπίζοντας σε μια ανταπόκριση του κοριτσιού και έπειτα συνέχιζε να τη βομβαρδίζει με πληροφορίες. Εκείνη όμως δεν τον άκουγε. Σαν μαγνητισμένη κοιτούσε αφηρημένα τη θάλασσα. Περίμενε να ξαναδεί την εντυπωσιακή μαύρη ράχη της φάλαινας να ξεπροβάλλει μέσα από τα κύματα!

Το νερό άστραφτε στον ήλιο· οι αφροί των κυμάτων έμοιαζαν με γλάρους που χαμηλοπετάνε. Ξάφνου, οι ακτίνες που έπεφταν στην επιφάνεια της θάλασσας έγιναν έντονες και παρατεταμένες, έμοιαζαν με τις λάμπεις του φλας μιας φωτογραφικής μηχανής. Το κορίτσι έκλεισε τα μάτια του γιατί τυφλωνόταν και, σαν σε όραμα, σαν σε όνειρο του ξύπνου, είδε τον εαυτό της να πέφτει στο πέλαγος και να χάνεται στα κύματα. Ύστερα είδε να βυθίζεται αργά και

σταθερά προς τα κάτω. Δεξιά και αριστερά κολυμπούσαν τεράστια καλαμάρια, γιγάντιες μέδουσες και άλλα πλάσματα του βυθού. Το κορίτσι αναζήτησε τη μεγαλειώδη, μυστηριώδη φάλαινα· δεν την έβλεπε πουθενά. Η καταβύθιση συνεχίστηκε μέχρι που έφτασε στον πυθμένα. Εκεί ήταν όλα σκοτεινά, τρομακτικά.

ΧΕΛΟΥΥ!; ΕΙΝΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΕΔΩ; Έι, μ' ακούς;... της φώναξε ο νεαρός ναύτης με τη χαρακτηριστική νησιώτικη προφορά του.

Την ενοχλούν οι άνθρωποι που σου πίνουν κουβέντα δίχως να σε ξέρουν. Για να είμαστε ακριβείς, δεν την ενοχλούν μόνο αυτοί, όλοι την ενοχλούν και όλοι τής φαίνονται ανυπόφοροι, γι' αυτό, όταν ανοίγει το στόμα της να μιλήσει σε άνθρωπο, το κάνει μόνο για να γκρινιάξει ή να βρίσει.

Πολλοί τη φωνάζουν «στριμμένη», «κακίστρω», «στρίγκλα»... Μια φορά ένας συμμαθητής της την αποκάλεσε «μέγαιρα». Τον τελευταίο χαρακτηρισμό τον βρήκε πολύ πετυχημένο και γέλασε από μέσα της, όταν τον άκουσε. Θα ήθελε πολύ να είναι μέγαιρα, μία από τις Ερινύες που συνήθιζαν να βασανίζουν τις ψυχές των ανθρώπων που είχαν κάνει κάτι κακό.

Εκείνη τη μέρα, πάντως, απάντησε στον νεαρό ναύτη. Ίσως επειδή, εκτός από τη νησιώτικη προφορά του, της άρεσε μια ελαφράδα, μια αφέλεια που είχε.

Ναι, και βέβαια σε ακούω, του είπε.

Είσαι από το νησί; τη ρώτησε και διόρθωσε το τσουλούφι στο μέτωπό του· ο άνεμος το πήγαινε μια από εδώ και μια από εκεί.

Όχι, του απάντησε και του έδωσε μία επιπλέον πληροφορία: από την Αθήνα.

Τι το 'θελε; Αυτό ήταν. Το αγόρι πήρε θάρρος.

Εγώ είμαι από τη Χίο. Τ' όνομά μου είναι Νικολής, της είπε δίνοντάς της το χέρι του.

Και οι χειραψίες τής τη σπάνε. Σιχάινεται αυτή την υποκριτική συνήθεια. Την περίοδο της επιδημίας του covid για μήνες κανείς δεν έδινε το χέρι του σε κανέναν, οπότε είχε βρει την ησυχία της. Δυστυχώς τώρα ξανάρχισε πάλι η ανώφελη, αηδιαστική συνήθεια.

Τον κοίταξε ανόρεχτα, αλλά αυτός επέμενε να το κρατάει προτεταμένο προς το μέρος της. Εν τέλει του το έδωσε. Της έκανε εντύπωση πόσο τραχιά ήταν η παλάμη του. Σαν γυαλόχαρτο.

Εσένα; τη ρώτησε.

Τι εμένα;

Πώς σε λένε;

Λυσιάνα.

Πώς; ξαναρώτησε.

Ξεφύσησε. Πού να του εξηγούσε τώρα. Άννα..., του είπε.

Τους επόμενους μήνες της ιστορίας μας τον Νικολή θα τον συναντάμε πού και πού, αφού το «Glorv» θα έρχεται μέρα παρά μέρα στο νησί. Εκτός κι αν οι άνεμοι οι οποίοι φυσάνε όλη τη μέρα κι όλη τη νύχτα στο Στενό (στενό αποκαλούν οι ντόπιοι την απόσταση των δώδεκα ναυτικών μιλίων ανάμεσα στο νησί και στη στεριά· μερικές φορές το αποκαλούν και Πέρασμα) φτάνουν τα οχτώ, εννέα μποφόρ και τα κύματα είναι τόσο ψηλά που μπορούν να βυθίσουν ακόμη και το εξήντα μέτρων μήκους και δεκατριών μέτρων πλάτους πλοίο με το όνομα «Glorv», το οποίο αυτή τη στιγμή μπαίνει καμαρωτό καμαρωτό στο μικρό λιμάνι του νησιού.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΙΖΕΙ κανείς φτάνοντας στο νησί είναι ένας κατάξερος λόφος (βράχος για την ακρίβεια) με παράξενο

κοίλο σχήμα, αριστερά του λιμανιού, τον οποίο οι ντόπιοι ονομάζουν Γκαμήλα. Πράγματι, αν τον καλοκοιτάξεις, μοιάζει με μια γιγάντια ράχη καμήλας.

Στην κορυφή του λόφου ασπρίζουν δύο μικρά εκκλησάκια. Πιο κάτω υπάρχει ένα λευκό μαρμάρινο άγαλμα. Μια γυναίκα με φτερά στις πλάτες της, η οποία κρατάει στο ένα χέρι μια πένα και στο άλλο ένα βιβλίο.

Είναι η Δόξα που γράφει στο βιβλίο της Ιστορίας τα ονόματα όσων χάθηκαν στη Σφαγή..., την πληροφορεί ένας μεσήλικος άντρας που ήρθε και στάθηκε δίπλα της.

Είναι ψηλός, γεματούλης, με άσπρα μαλλιά, γυαλιά, φαλακρίτσα και βλέμμα λίγο αλλόκοτο. Μα τι συμβαίνει σήμερα; Μαγνήτη έχω και τραβάω όλους τους περιεργούς..., σκέφτεται η Λυσιάνα και κάνει να φύγει· το μετανιώνει – είναι περιεργη να μάθει τι συνέβη στο νησί.

Ποια σφαγή; τον ρωτάει.

Εδώ, πριν από διακόσια χρόνια, εκατοντάδες άνθρωποι σφαγιάστηκαν με μαχαίρια, σπαθιά, τσεκούρια... Κανένας σχεδόν κάτοικος του νησιού δεν επέζησε. Τα πτώματα κείτονταν κατά εκατοντάδες στα σοκάκια της Χώρας, στα βράχια των λόφων, επέπλεαν στη θάλασσα. *Ρημάχτηκε το νησί· πέθαινε ο κόσμος και γεννιούνταν φίδια. Μιλιούνια φίδια, χοντρά σαν το ποδάρι του ανθρώπου και φαρμακερά. Πέρασαν μήνες, χρόνια κι άλλοι καιροί για να καθαριστεί μετά το νησί.*

Ποιοι τους σκότωσαν; επιμένει η Λυσιάνα.

Ποιοι άλλοι;... της απαντάει ο μεσήλικος άντρας και κάτι λέει, το οποίο δεν καταφέρνει ν' ακούσει. Οι μηχανές του πλοίου δουλεύουν στο φουλ για να έρθει το σκάφος με την πρύμνη στην προκυμιά και ο θόρυβος σκεπάζει κάθε άλλον ήχο.

Θέλεις να σου πω ένα ποίημα που έχει γραφτεί για τη σφαγή;

τη ρωτάει, όταν ηρεμούν κάπως οι μηχανές. Δίχως να περιμένει την απάντηση της Λυσιάνας, παίρνει βαθιά ανάσα και αρχίζει ν' απαγγέλλει:

*Ποιος άκουσε καταμεσήμερα
το σύρσιμο του μαχαιριού στην ακονόπετρα;
Ποιος καβαλάρης ήρθε
με το προσάναμμα και το δαυλό;
Και ποιος ξεκόιλιασε
τη γυναίκα το βρέφος και το σπίτι;*

Η χροιά της φωνής του είναι βελουδίνη, ζεστή, ταυτόχρονα δυνατή, επιβλητική, σαν γαλλικό κόρνο.

Πώς σας φάνηκε, αγαπητή μου...;

Θέλει να του πει το όνομά της.

Λυσιάνα, του απαντά.

Λυσιάνα ή Λυσιάνασσα; τη ρωτάει.

Λυσιάνα..., απαντάει εκείνη απορημένη.

Εγώ ξέρω τη Λυσιάνασσα, την κόρη την κυματόφερτη! επιμένει ο μεσήλικος άντρας, αλλά η Λυσιάνα δεν καταλαβαίνει τι λέει. Όπως και να έχει, Λυσιάνα, χαίρω πολύ. Γιώργος Ελευθεριάδης, φιλόλογος στο γυμνάσιο και λύκειο του νησιού, λέει με μια περηφάνια και αυταρέσκεια στη φωνή του.

Οχ, η περιπτώσάρα θα είναι καθηγητής μου, σκέφτεται το κορίτσι.

Η μπουκαπόρτα του «Glogy» σέρνεται με δύναμη επάνω στην προκυμαία και ένας παρατεταμένος εκκωφαντικός θόρυβος, ο οποίος δημιουργείται μόνο όταν το μέταλλο συγκρούεται με το τσιμέντο, σκίζει την ατμόσφαιρα.

Ο κύριος Ελευθεριάδης πάλι κάτι λέει που δεν μπορεί ν' ακούσει και μετά απομακρύνεται. Το βάδισμά του τραβάει την προσοχή του κοριτσιού. Τα γόνατά του συγκλίνουν προς τα μέσα και

τα πέλματα των ποδιών του στραβοπατάνε. Προφανώς από το βάρος του σώματος, γι' αυτό οι σόλες των παπουτσιών του είναι φαγωμένες.

Ο κύριος Γιώργος Ελευθεριάδης με τη φαλακρίτσα, την κοιλίτσα, το πράο βλέμμα, την κάπως παραιτημένη φωνή γεννήθηκε και μεγάλωσε στο νησί. Στα δεκαοχτώ του πήγε στην Αθήνα για να σπουδάσει Φιλολογία και έμεινε στην πρωτεύουσα τριάντα ολόκληρα χρόνια. Πριν από δέκα χρόνια, όταν η γυναίκα του πέθανε, ζήτησε μετάθεση και επέστρεψε στον τόπο του. Δεν είχε λόγο να μένει άλλο στην Αθήνα. Ούτε παιδιά είχε ούτε κάτι άλλο να τον κρατάει εκεί.

Ήθελε δύο χρόνια ακόμη για να συνταξιοδοτηθεί, ώστε να αφοσιωθεί πλήρως στην αγαπημένη του ασχολία, τη συγγραφή ποιημάτων, όμως ούτε αυτός ούτε η Λυσιάνα ήξεραν εκείνη τη μέρα πως αυτό δε θα συνέβαινε ποτέ.

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ, ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΡΚΕΤΟ σε αυτόν τον κόσμο. Για τον κύριο Ελευθεριάδη δεν υπάρχει αρκετός χρόνος, για άλλους δεν υπάρχει αρκετή ομορφιά, δικαιοσύνη ή αγάπη, ή ανθρωπιά, ενώ για κάποιους άλλους δεν υπάρχει αρκετό φαγητό ή νερό. Στους εφήβους των αστικών τοπίων, απ' όπου προέρχεται η Λυσιάνα, συνήθως λείπει το τελευταίο μοντέλο iPhone ή τα πιο μονάδα Νike παπούτσια ή αρκετά χρήματα για να «ατιμίσουν» ή να «σνουζάρουν», και μετά να διασκεδάσουν στα κλαμπ... Βέβαια, πίσω από όλα αυτά μπορεί να κρύβεται η μοναξιά ή η ανάγκη για αποδοχή και αναγνώριση ότι υπάρχουν κι εσύ επάνω στον κωλο-πλανήτη Γη... Δυστυχώς, έτσι έχουν τα πράγματα. Πάντα απ' όλους κάτι λείπει. Της Λυσιάνας της έλειπε το σημαντικό-

τερο, η τύχη. Πίστευε πως ήταν από τους πιο άτυχους ανθρώπους στον κόσμο. Αν ήταν ήρωας της Ντίσνεϋ, σίγουρα θα ήταν ο Ντόναλντ Ντακ! Κάποτε, κάπου είχε διαβάσει πως δεν υπάρχει μεγαλύτερη δυστυχία από το να είσαι δυσαρεστημένος με την τύχη σου. Έκτοτε είχε υιοθετήσει αυτή την άποψη και θεωρούσε τον εαυτό της έναν από τους πιο δυστυχημένους ανθρώπους του πλανήτη. Αυτή ήταν η αιτία που από την πρώτη στιγμή της ημέρας, μόλις άνοιγε τα μάτια της, μέχρι την ώρα που θα έπεφτε για ύπνο, ένα πράγμα σκεφτόταν: ΕΙΜΑΙ Ο ΠΙΟ ΑΤΥΧΟΣ ΚΑΙ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ!

Η ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ «GLORY» στο λιμάνι του νησιού είχε πολύ ενδιαφέρον.

Τέσσερις ψαράδες που κάνανε δουλειές στα καΐκια τους, άλλοι τόσοι γέροι στο καφενείο απέναντι, πέντ' έξι παιδιά που φέρνανε βόλτες με τα ποδήλατά τους σταμάτησαν ό,τι λέγανε κι ό,τι κάνανε και με το στόμα ανοιχτό –λες και έβλεπαν ούφο– κοιτούσανε τη θεαματική έξοδο των δύο εξωγήινων γυναικών από το καράβι.

Μια γυρνούσανε το κεφάλι τους προς τον καμπούρη ναυτικό, ο οποίος με τον Νικολή είχαν πάρει αγκαλιά το αναπηρικό αμαξίδιο με τη Λυσιάνα επάνω, και μια προς το γαλάζιο Citroen με την τεράστια, κίτρινη, για την ακρίβεια καναρινί, θήκη του τσέλου που βρισκότανε στη σχάρα.

Το τσέλο είναι ένα έγχορδο που παίζεται με δοξάρι, έχει τέσσερις χορδές, την ντο, τη σολ, τη ρε και τη λα, και ο τσελίστας παίζει συνήθως καθιστός. Τοποθετεί το όργανο ανάμεσα στα πόδια του και με τη βοήθεια μιας μεταλλικής ράβδου το στηρίζει στο έδαφος. Ήταν κάτι που βόλευε το κορίτσι στο αναπηρικό αμαξίδιο,

γιατί δικό της ήτανε το μουσικό όργανο. Βέβαια δεν ήταν αυτός ο λόγος που το είχε επιλέξει. Η Λυσιάνα μάθαινε τσέλο από τα έξι της, πολλά χρόνια πριν μείνει ανάπηρη.

Παλιότερα εξασκούσαν δύο με τρεις ώρες την ημέρα, τώρα πλέον έπαιζε μόνο όταν ήταν θλιμμένη ή χαρούμενη. Οπότε, όταν τη βλέπετε να κρατάει το τσέλο στα χέρια της, να ξέρετε ότι συμβαίνει ένα από τα δύο. Μερικές φορές, βέβαια, μπορεί να ξεκινήσει να παίζει επειδή είναι θλιμμένη και στο τέλος να καταλήξει να είναι χαρούμενη – ή το ανάποδο.

Ύστερα από τόσα χρόνια η Λυσιάνα νιώθει πως έχει γίνει ένα με το τσέλο. Η μυρωδιά του ξύλου από το οποίο είναι φτιαγμένο (από νορβηγικό σφένδαμο, ένα δέντρο που μοιάζει με τον πλάτανο) δεν έχει ποτίσει μόνο τα χέρια και το στήθος της, αλλά όλο της το είναι.

Άντε, κυρία μου, δε θα μείνουμε εδώ μέχρι να βραδιάσει, της φώναξε ο λοστρόμος, ενώ ένας άλλος ηλικιωμένος άντρας, που η δουλειά του είναι να δένει τα σκοινιά του πλοίου στους κάβους, της έκανε διάφορες χειρονομίες για να βιαστεί. Ωστόσο εκείνη απτόητη συνέχισε να οδηγεί το Citroen έξω από το Glory με ταχύτητα χελώνας.

Η Λυσιάνα θέλει να τους φωνάξει: Χαλαρώστε, παιδιάδες! Έτσι οδηγεί η μάνα! Εν τέλει, δε λέει τίποτα· απλώς κρυφογελάει. Α! Κάτι ακόμη! Το κορίτσι στο αναπηρικό αμαξίδιο έδωσε μάχη με τη μητέρα της για να πάρει την καναρινί θήκη.

Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ ΛΥΣΙΑΝΑΣ είναι πολύ όμορφη! Πολύ πιο όμορφη από την κόρη της και από κάθε άλλη κοινή θνητή γυναίκα. Για την ακρίβεια, είναι τόσο όμορφη που μπορεί να νιώσεις πόνο

όταν την κοιτάς. Όχι, δεν είναι υπερβολή. Το πρόσωπό της είναι λες και το ζωγράφισε κάποιος καλλιτέχνης της Αναγέννησης ή λες και ο πατέρας της ήταν κάποιος αρχαίος θεός, ο Δίας ή ο Ποσειδώνας.

Επίσης, η μητέρα της είναι μια γυναίκα που σε σαγηνεύει με την προσωπικότητά της: είναι έξυπνη, δυναμική, ευγενική, με χιούμορ, και είναι και γιατρός, χειρουργός παρακαλώ! Δώστε προσοχή στον τόνο, γιατί η γιατρός έχει μανία με την ελληνική γλώσσα, χούι που το έχει κληροδοτήσει στην κόρη της. Αν τύχει και πείτε χειρουργός αντί για χειρουργός, σίγουρα θα σας διορθώσει λέγοντας τη συνηθισμένη της ατάκα: «δεν είμαι κακούργος, ούτε πανούργος, ούτε ραδιούργος, είμαι χειρουργός, όπως λέμε λειτουργός, στιχουργός...»

Η χειρουργός, λοιπόν, μέχρι να έρθει στο νησί δούλεψε στο Γενικό Ιπποκράτειο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών και δεν ήθελε με τίποτα ν' ανοίξει δικό της ιατρείο. Δεν πήρα και δε θα πάρω ποτέ χρήματα από ασθενείς, δήλωνε σε όποιον τη ρωτούσε. Βέβαια δεν έλεγε πως δεν είχε ποτέ ανάγκη από λεφτά, αντιθέτως φρόντιζε να τονίζει πως ήτανε αριστερή, σοσιαλίστρια, οπαδός του συστήματος υγείας που δημιούργησε ο Ούλοφ Πάλμε. Ο Ούλοφ, όπως συνηθίζε να τον αποκαλεί, ήταν ένας Σουηδός σοσιαλδημοκράτης πολιτικός, ο οποίος δολοφονήθηκε το 1985.

Πριν από δύο μήνες, όταν η χειρουργός έμαθε ότι άδειασε η θέση του γιατρού στο νησί, έκανε αίτηση για μετάθεση. Όπως ήταν αναμενόμενο, έγινε αμέσως δεκτή. Γιατί πολύ απλά κανένας γιατρός με τα προσόντα της και την εμπειρία της δεν ήθελε να πάει σ' ένα μικρό, μικρούτσικο απομονωμένο νησάκι του Αιγαίου, που έχει έκταση περίπου σαράντα τέσσερα τετραγωνικά χιλιόμετρα (μπορεί να το φέρει γύρα κανείς με τα πόδια σε δώδεκα ώρες το πολύ) και πληθυσμό τετρακόσιους είκοσι κατοίκους. Ορίστε,

και σε αριθμούς: 420. Βάλτε τη Λυσιάνα με τη μητέρα της, γίνονται 422. Έως ότου να τελειώσει η ιστορία, βέβαια, θα απομείνουν στο νησί πολύ λιγότεροι, αλλά δεν είναι επί του παρόντος.

Α! Το όνομα της μητέρας της είναι Ελένη και, όπως θα έχετε ήδη καταλάβει, την απόφαση να έρθουνε στο νησί την πήρε βέβαια δίχως τη συγκατάθεση της κόρης της.

ΟΤΑΝ Η ΕΛΕΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕ στην κόρη της πως θα μετακομίσουνε στο νησί, η Λυσιάνα ήταν σίγουρη πως θα είναι από εκείνα τα μέρη που κάνουν τους ανθρώπους να κλαίνε τις νύχτες ή να θέλουν ν' αρχίσουν τα ναρκωτικά. Γι' αυτό, πριν φτάσουνε ακόμη, είχε ήδη σχεδιάσει με ποιον τρόπο θα επιστρέφανε.

Σκέφτηκε να σκηνοθετήσει κάποιο ατύχημα. Να πέσει με το κεφάλι στο έδαφος και να σπάσει κανένα χέρι ή ν' αρχίσει να λέει και να κάνει τρελά πράγματα, όπως μία απόπειρα αυτοκτονίας για παράδειγμα, ώστε να πειστεί η μάνα της ότι χρειάζεται πάλι ψυχολόγο – πριν έρθουν στο νησί, επί έναν χρόνο, μία φορά την εβδομάδα, η Λυσιάνα επισκεπτόταν μια «τρελογιατρός», όπως συνηθίζει η ίδια να την αποκαλεί.

Παραδόξως, μόλις πάτησε το πόδι της στο νησί («πάτησε» τρόπος του λέγειν), ένιωσε ένα περίεργα ευχάριστο αίσθημα να την κατακλύζει. Δεν μπορούσε να προσδιορίσει τι ακριβώς ήταν, όμως είχε την αίσθηση πως βρισκόταν σε άλλη χώρα, για να μην πούμε σε άλλον πλανήτη.

Την ημέρα της άφιξής τους στο νησί, στην προκουμαία του καινούριου πλανήτη, εκτός από τους γέρους, τα παιδιά και τους ψαράδες, ήταν εκεί ο δήμαρχος, ο οποίος τις περίμενε με ανοιχτές αγκάλες.

Κωνσταντίνος Νικόδημος, συστήθηκε. Γύρω στα πενήντα ήτανε, μάλλον κοντός, αδύνατος και μελαχρινός. Ήταν ντυμένος με ένα γαλάζιο πουκάμισο, τζιν παντελόνι, παπούτσια σαν κι αυτά που φοράνε οι ιστιοπλόοι. Εκείνο που τράβηξε περισσότερο την προσοχή της Λυσιάννας ήταν το βλέμμα του, σαν γεράκι κοίταζε, και οι κινήσεις του, νευρικές, απότομες. Επίσης, όταν μιλούσε, το καρδί στον λαιμό του ανεβοκατέβαινε έντονα.

Αφού είπε στην Ελένη πόσο χαίρεται που μια τόσο καλή γιατρός ήρθε στο νησί (η Λυσιάννα ήταν σίγουρη πως ήθελε να προσθέσει και τόσο όμορφη, αλλά συγκρατήθηκε επειδή ήταν εκείνη μπροστά), τις ενημέρωσε πως έχει μια επείγουσα διαδικτυακή συνάντηση με τον υπουργό Ναυτιλίας, διότι πρόκειται το προσεχές διάστημα να επισκεφθεί το νησί, όπως τους είπε χαμηλώνοντας τη φωνή του συνωμοτικά, και πως στο σπίτι που θα μέναμε θα τις οδηγούσε ένα από τα παιδιά που κάνανε βόλτες με τα ποδήλατα στην προκουμαία. Τα κλειδιά θα τα βρείτε κάτω από το χαλάκι της πόρτας, πρόσθεσε και έφυγε βιαστικά.

Πράγματι ο Μάρκος, ένα αγόρι γύρω στα δέκα, έντεκα, με πόδια λιγνά σαν καλάμια, καβάλησε το ποδήλατό του και μπήκε μπροστά. Η μητέρα της τον πήρε με το αυτοκίνητο στο κατόπι. Διασχίσανε την προβλήτα και μπήκανε στη Χώρα. Ο δρόμος ήταν στενός, δεξιά και αριστερά τα σπίτια ήταν χαμηλά, χωρίς κεραμοσκεπές, ασβεστωμένα και περιποιημένα. Ύστερα από λίγο βγήκανε πάλι στην παραλία και σε δύο λεπτά σταματήσανε μπροστά σε μια στενή χερσόνησο. Για την ακρίβεια, μια λωρίδα από βράχια, μήκους τριάντα σαράντα μέτρων, που εισχωρούσε στη θάλασσα ήτανε. Πάνω της υπήρχανε πέντε πέτρινα μικρά σπιτάκια κολλητά το ένα δίπλα στο άλλο, με πικροδάφνες γύρω γύρω.

Τι είναι εδώ; ρώτησε έκπληκτη η Ελένη τον Μάρκο.

ΤΑ ΣΠΙΤΑΛΙΑ ΕΙΝΑΙ, ΚΑΛΕ ΚΥΡΙΑ! Το τελευταίο σπιτάκι είναι το δικό σας, απάντησε και, πριν προλάβουν να ρωτήσουνε κάτι άλλο, ο Μάρκος με γρήγορες ορθοπεταλιές πήρε τον δρόμο της επιστροφής.

Η Λυσιάνα γύρισε και κοίταξε τη μητέρα της. Στο πρόσωπό της μπορούσες να διακρίνεις την απογοήτευση, τον θυμό, την απόγνωση, ανάμεικτα με τη φρίκη. Αχ, πόσο το ευχαριστήθηκε! Ήθελε να γελάσει, αλλά παρέμεινε ανέκφραστη, με τα μάτια καρφωμένα στο μελλοντικό τους σπίτι, το οποίο ήταν κυριολεκτικά μέσα στη θάλασσα.

Παλαιότερα τα Σπιτάλια ήταν λοιμοκαθακτήριο. Όταν οι ναυτικοί του νησιού επέστρεφαν από μακρινά ταξίδια, έπρεπε να μείνουν εκεί μέχρι οι αρχές του νησιού να σιγουρευτούν ότι δεν είχαν καμιά μολυσματική ασθένεια.

Στα Σπιτάλια μένανε: στο πρώτο σπιτάκι, ο κύριος Βαγγέλης, ο μοναδικός αστυνόμος του νησιού, με τη γυναίκα του την Ευλαμπία, στο δεύτερο, η Σέμνη, η αρχαιολόγος, η οποία έκανε ανασκαφές σ' έναν μυκηναϊκό οικισμό στα βορειοδυτικά, με το όνομα Αρχοντίκι, και στο τρίτο στη σειρά, κατοικούσαν οι δύο λιμενικοί του νησιού, δύο άντρες γύρω στα τριάντα, ο Πολύκαρπος και ο Ζήσης. Κανένας από όσους έμεναν στα Σπιτάλια δεν πλήρωνε ενοίκιο, ρεύμα ή νερό –όλα ήταν προσφορά του δήμου– και κανένας δεν παραπονιότανε.

Στο τέταρτο κατά σειρά σπίτι δεν έμενε κανείς. Εκεί είχαν τοποθετήσει ό,τι έπιπλα, αντικείμενα και βιβλία είχαν σωθεί από την εποχή που λειτουργούσε το λοιμοκαθακτήριο και το είχαν κάνει κάτι σαν μουσείο, το οποίο άνοιγε μόνο τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες για τους τουρίστες που έρχονταν στο νησί.

Κανένας από όσους έμεναν στα Σπιτάλια δεν ήταν λεπρός, ούτε είχε καμιά αρρώστια· παρ' όλα αυτά, οι περισσότεροι κάτοι-

κοι του νησιού τούς φέρονταν σαν να έπασχαν από λέπρα, γιατί πολύ απλά ήταν «ξένοι» – ένα και το αυτό, δηλαδή.

Κάποιους ξένους τούς ενοχλούσε η συμπεριφορά των ντόπιων (περισσότερο από την υγρασία που νότιζε τους χοντρούς πέτρινους τοίχους των σπιτιών εκείνων). Μία από αυτούς ήταν η Ευλαμπία, η γυναίκα του αστυνόμου. Από τα πρώτα πράγματα που είπε στις δύο νεοφερμένες γυναίκες, όταν τις υποδέχτηκε στα Σπιτάλια εκείνη τη μέρα, ήταν: «Μην περιμένετε πολλά πολλά από τους νησιώτες... Δε σου ανοίγουν την πόρτα του σπιτιού τους με τίποτα...».

Τη Λυσιάνα, πάλι, αυτή η κατάσταση τη βόλευε. Δε θα της μιλούσε κανείς και δε θα μιλούσε σε κανέναν. Επιτέλους θα έβρισκε την ησυχία της σε αυτό το νησί.

ΔΥΟ ΩΡΕΣ ΠΕΡΙΠΟΥ ΑΡΓΟΤΕΡΑ, ενώ η ιερή μανία της καθαριότητας είχε καταλάβει τη μητέρα της, εμφανίστηκε ξανά ο Μάρκος, ο πιτσιρικάς με το ποδήλατο.

Ο Μάρκος, με το μαύρο μαλλί, τα μαύρα στρογγυλά μάτια, το μαύρο δέρμα, τα στεγνά μάγουλα και τα ολόισια άσπρα δόντια που φώτιζαν το πλατύ χαμόγελο του, πιο πολύ με Ινδό έμοιαζε παρά με Έλληνα.

Κυρία γιατρίνα! Καλέ κυρία γιατρίνα, με ακούτε; φώναξε. Ο Τομ και ο Τζέρι λένε πως πρέπει να πάτε αμέσως στο ιατρείο...

Προφανώς ο Μάρκος ήταν ο αγγελιοφόρος του νησιού, ο Φειδιππίδης με ποδήλατο. Ξέρετε τον Φειδιππίδη, τον αρχαίο Αθηναίο δρομέα που τον έστειλαν οι Αθηναίοι στη Σπάρτη για να ζητήσει τη βοήθεια των Λακεδαιμονίων λίγο πριν από τη μάχη του Μαραθώνα και έτρεξε διακόσια χιλιόμετρα σε δύο ημέρες.

Ποιος Τομ; Ποιος Τζέρι; Τι είναι αυτά που λες; έκανε η Ελένη ενοχλημένη. Νόμιζε πως ο πιτσιρικάς τη δούλευε· κατά βάθος όμως ήταν μπουρνιασμένη με το σπίτι που τους είχανε δώσει.

Εννοεί τον Πολύκαρπο και τον Ζήση, τους δύο λιμενικούς, πετάχτηκε η Ευλαμπία, η κυρία αστυνόμου, η οποία καθότανε στο μπαλκόνι και κάπνιζε ρίχνοντας επιδεικτικά τη στάχτη στη θάλασσα.

Φέρανε τον Στέλιο πνιγμένο, καλέ κυρία. Τόνη βρήκανε στο Φτελιό. Κάμετε γρήγορα, είπε το αγόρι.

Ο Στέλιος ήταν ένας άντρας γύρω στα τριάντα. Δούλευε εργάτης στις ανασκαφές που γίνονταν στο Αρχοντίκι, στον αρχαιολογικό χώρο του νησιού. Ήταν Μυτιληνός στην καταγωγή, άνθρωπος λιγομίλητος και στρυφνός, δε γελούσε σχεδόν ποτέ. Έμεινε ορφανός από πατέρα πολύ μικρός, παράτησε το σχολείο και από παιδί δούλευε κτίστης. Ύστερα πήγε στην Αθήνα για ένα διάστημα. Παντρεύτηκε μια γυναίκα από τη Γεωργία, και κάνανε δύο κορίτσια. Κάποια στιγμή η γυναίκα του πήρε τις κόρες της και επέστρεψε στην Τιφλίδα. Ο Στέλιος έμεινε άλλα τρία χρόνια μονάχος στην πρωτεύουσα κι έπειτα ήρθε στο νησί για να δουλέψει στην Αρχαιολογική Υπηρεσία. Από το πρωί έως τις τρεις το μεσημέρι εργαζότανε στον αρχαιολογικό χώρο και τα απογεύματα βουτούσε εκεί μπροστά στη θάλασσα με το ψαροντούφεκο να βγάλει κανέναν σαργό, κανένα χταπόδι, μεζέ για το τσιπουράκι που έπινε σχεδόν κάθε βράδυ στο Ηλιοβασίλεμα, μια ταβέρνα στον Κάτω Γιαλό.

Όλες αυτές τις πληροφορίες και αρκετές ακόμη τις έδωσε ο Ζήσης, ο ένας από τους δύο λιμενικούς, όταν λίγα λεπτά αργότερα οι δύο γυναίκες βρεθήκανε στο ιατρείο. Παρά τις αντιρρήσεις της μητέρας της, παρά την κούραση του ταξιδιού, η Λυσιάνα διεκδίκησε και πέτυχε να πάει μαζί της στο ιατρείο· δεν υπήρχε περίπτωση να χάσει αυτή τη φάση.

ΑΝ ΒΛΕΠΑΤΕ τον Πολύκαρπο και τον Ζήση, τους δύο «ακοίμητους φρουρούς των λιμένων και των θαλασσών», όπως έγραφε μια ξεβαμμένη ρεκλάμα έξω από κτίριο του λιμεναρχείου, το πρώτο που θα παρατηρούσατε είναι πως και οι δύο είναι πολύ γυμνασμένοι. Φέτες που λέμε, τούμπανο. Όμως, ο ένας, ο Πολύκαρπος, είναι ψηλός, τεράστιος, αργόστροφος και αφελής, ενώ ο άλλος, ο Ζήσης, κοντός, μικρόσωμος και πανέξυπνος. Γι' αυτό τους φώναζαν Τομ και Τζέρι.

Το δεύτερο που θα παρατηρούσατε είναι τα μαλλιά τους. Έχουν και οι δύο πολύ κοντά, σχεδόν ξυρισμένα μαλλιά σε στιλ Peaky Blinders – ξέρετε, εκείνη τη σειρά του Netflix με τους μαφιόζους από το Μπέρμιγχαμ. Επίσης, αν ήταν καλοκαίρι και φορούσαν κοντομάνικα πουκάμισα, θα βλέπατε τα τατουάζ στα χέρια τους. Ο Τομ έχει ζωγραφισμένα κάτι κινέζικα γράμματα στο ένα και μία άγκυρα στο άλλο, ενώ ο Τζέρι έχει έναν κάβουρα με τεράστιες δαγκάνες και μία γυναίκα με μακριά μαλλιά.

Επίσης, αν ζούσατε μερικές μέρες στο νησί, θα αντιλαμβανόσασταν πως, όπου βλέπεις τον έναν, βλέπεις και τον άλλον. Αυτός ήταν ο λόγος που η Λυσιάνα πολύ πετυχημένα τους αποκαλούσε «το ζευγαράκι», παρά τις καθωσπρέπει αντιρρήσεις και τα «σσ-σςς» της μητέρας της. Το ζευγαράκι, λοιπόν, ή στον Σιρόκο θα το έβλεπες να πίνει τον καφέ του πρωί πρωί ή στο Ηλιοβασίλεμα να τρώει κανένα ψητό καλαμάρι το βραδάκι.

Αυτά ήταν άλλωστε τα δύο μοναδικά μαγαζιά του νησιού που παρέμεναν ανοιχτά με τις *γυμνές άδειες καρέκλες του φθινοπώρου* να περιμένουν κανέναν ξεχασμένο τουρίστα ή κάποιον από τους λιγιστούς ντόπιους κατοίκους του νησιού που είχε το συνήθειο το

Παράρτημα

Τα σφαιρικά δάνεια της *Λυσιάννας*

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής των βιβλίων μου μου αρέσει να συνομιλώ με συγγραφείς που αγάπησα και μ' επηρέασαν ως άνθρωπο και ως συγγραφέα. Να «δανείζομαι» ιδέες, εικόνες, μεταφορές, λέξεις από τα έργα τους. Είναι μια πηγή έμπνευσης και ταυτόχρονα ένας φόρος τιμής.

Στο συγγραφικό ταξίδι της «Λυσιάννας», από την πρώτη στιγμή ένιωσα την ανάγκη να έχω συμπαραστάτη και συνοδηγό τον Γιώργο Σεφέρη και τα ποιήματά του. Όλα όσα ήθελα να «πω» τα είχε ήδη «πει» εκείνος:

για το πώς η θάλασσα (και πιο συγκεκριμένα το Αιγαίο) μπορεί να γίνει μέσο αναζήτησης της ταυτότητάς μας,

ότι τα νησιά είναι οι τόποι όπου τα θαύματα συνεχίζουν ακόμη να συμβαίνουν,

για το πόσο σωτήρια και λυτρωτική είναι η ανάγκη του ανθρώπου να μυθοποιεί την πραγματικότητα,

για το πόσο επιτακτικό είναι σήμερα το αίτημα για δικαιοσύνη και τιμωρία των υβριστών της.

Και τέλος, για το πόση ανάγκη έχουμε να βρούμε μια αγάπη που θα μας βοηθήσει να ξεπεράσουμε τον θάνατο και τη φθορά.

Και πράγματι έτσι έγινε. Για δύο χρόνια (τόσο κράτησε η συγγραφή του βιβλίου) τα ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη με συντρόφευσαν «αναγνωστικά» και κάποιους από τους στίχους που «υπαινίσσονται» τις παραπάνω ιδέες τούς ενέταξα στην αφήγηση της Λυσιάννας, του κοριτσιού με τα κοχύλια και τα θαύματα στα μαλλιά της.

Γιώργος Χατζόπουλος